*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXI. Ч. 79. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ПЯТНИЦЯ, 26-го КВІТНЯ 1974 ЦЕНТІВ 20 CENTS · JERSEY CITY and NEW YORK · FRIDAY, APRIL 26, 1974 No. 79. VOL. LXXXI.

КАНАДА ВИСТАВЛЯЄ ТВОРИ УКРАЇНСЬКОГО СКУЛЬПТОРА

Оттава. — Канадська Колекція МекМайкел в містечку Кляйнбург, близько Торонта, буде мати цього літа дуже особливу виставку. Це перша індивідуальна виставка вінніпезького скульптора Лева Мола (Молодожанина), яку відкрито в половині березня і яка буде тривати до кінця року — інформує пресова служба „Канадська Сцена".

Лев Молодожанин — Мол.

Лев Молодожанин (Мол) народився в Україні — сказано в повідомленні — і прибув до Канади в 1948 р. як фармерський робітник. Від дитини він мріяв стати скульптором, але виявилося, що він має малий шанс зреалізувати цю мрію у Манітобі. Звертаючися до іншої мистецької форми, він прийняв замовлення на виготовлення вітражів у вінніпезькій церкві. Ця праця була така успішна, що надійшли інші замовлення і тепер 80 вітражних вікон прикрашує вінніпезькі церкви.

Це була допомога на його мистецькому шляху, до якого належали студії в Берлінській Академії та Академії Мистецтв у Газі. Перше більше замовлення прийшло з Риму, де він виконав бюст кардинала Йосифа Сліпого; кардинал був остільки задоволений результатом, що він виєднав для Молодожанина замовлення зробити бюст папи Павла VI. Цей офіційний бюст, який займає почесне місце між ватиканськими мистецькими скарбами, є на виставці в Канаді перший раз в Колекції МекМайкел.

Одним з найбільших тріюмфів Молодожанина є його пам'ятник великому українському поетові Тарасові Шевченкові, який стоїть на чудовому відкритому сквері у Вашингтоні. При його відслоненні ентузіястичний уряд довці замовили у Молодожанина виготовлення бюсту ген. Айзенгавера.

Іншим шедевром Молодожанина є статуя Королеви, яка стоїть в Манітобському Центрі Століття у Вінніпегу.

Молодожанин працює головним чином у бронзі, уживаючи методу відливання тільки незначно змодифіковану від процесу, вживаного майстрами-скульпторами старинного світу. Між славними постатями, що він їх увіковічнив цим способом є колишній прем'єр-міністер Діфенбейкер, оттавський фотограф Юсуф Карш і канадські артисти А. И. Джексон і Фред Варлі. Кілька з тих бюстів знаходяться між 16-ма скульптурами на виставці в галерії МекМайкел.

Молодожанин був обраний членом Королівської Канадської Академії, але до часу сучасної виставки у Кляйнбургу, він імовірно був краще відомий за кордоном як у Канаді, в якій тепер має свій дім і сталий осідок — інформує „Канадська Сцена".

Акції в обороні переслідуваних на першому пляні в праці нюйоркської громади

Ню Йорк. — (ЛЕВ) На окремому засіданні Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій Великого Ню Йорку, Відділу УККА, яке відбулося в понеділок, 21-го квітня ц.р. в приміщеннях УНДому, адв. Роман Гутлевич інформував про заплянований акції, що їх спільними силами повинні українці Ню Йорку і околиці провести ще в цьому році. Одною з важних справ була справа масової участи українців з но йоркської округи у великій протестній маніфестації у Вашингтоні, що її організує Український Конгресовий Комітет біля пам'ятника Т. Шевченкові (в десяту річницю його здвигнення) в обороні українських політичних в'язнів, що караються в большевицьких тюрмах і концтаборах. Ця маніфестація, на яку прибудуть тисячі українців з цілої Америки, запляновано на 22-го червня ц.р.

адв. Роман Гутлевич

Подібну маніфестацію в користь оборони політичних в'язнів КОУАО запляновано влаштувати також у Ню Йорку осінню цього року і получити її з великою кавалькадою авт, (одна з дуже успішних форм демонстрацій), яку організатори плянують перевести ще перед вакаційним сезоном. Рішено та кож взяти участь в Параді Льояльности, що відбудеться в суботу, 4-го травня ц.р. на 5-ій Евеню в Ню Йорку. Збірка українських учасників на 90-ій вулиці і 5-ій Евеню; поспроблено заходи, щоб незалежно від попередньої форми відзначування Тижня Поневолених Народів, відбути ще багатолюдне і святочне читання Мейором міста Ню Йорку проклямації Тижня Пон. Народів на сходах Сіті Голу; зроблено перші кроки в напрямі придбання відповідних фондів від федерального, стейтового і міського урядів для українських організацій, головно молодечих та ведення культурної праці; прийнято постанову, яка може мати далекосяглі значення, а саме: приділено 500 доляровe степендію одному чи одній з найкращих градуантів Академії св. Юрія в Ню Йорку за найкращі успіхи в науці, беручи при тому під увагу матеріяльний стан батьків і активність молодої людини в українському житті або в одній з молодечих організацій. Вкінці присутні одноозгідно погодились гідно відзначити 8-го грудня 1974 р. 30-річчя з дня смерти Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького, що був не тільки великим Митрополитом і Князем Української Католицької Церкви, але також патріотом і меценатом української культури в Україні і поза її межами.

Засіданням Управи Комітету Об'єднаних Українсько-Американських Організацій проводив його голова адв. Роман Гутлевич.

Вілліям Саймон проти обниження податків

Вашингтон. — Вілліям Саймон, найменований президентом Ніксоном на пост секретаря скарбу, заявився проти обниження податків, рекомендованого рядом чільних демократичних законодавців. Саймон, промовляючи перед Сенатською фінансовою комісією, яка саме розглядає його номінацію на пост секретаря скарбу, сказав, що таке обниження в податках погіршило б інфляцію та твердив, що головною проблемою є брак постачання різного роду продуктів, а не малий попит на ці продукти. Обниження податків мало б на меті стимулювати саме попит. Саймон в такий спосіб повторив попередні твердження президента Ніксона та інших дорадників Білого Дому. Натомість ряд чільних демократичних законодавців, наприклад, сенатори Майк Менсфілд, Едвард Кеннеді, Гюберт Гамфрі, Волтер Мондейл та конгресмени Карл Алберт, Вілбур Міллс й інші, твердять, що драстичне зменшення податків тепер конечно потрібне, щоб „стимулювати економіку" та запобігти рецесі. Це зменшення мало б стосуватися передусім осіб, заробітки яких є низькі, або середні, щоб заохотити їх закуповувати більше продуктів широкого вжитку, що, на думку цих демократичних законодавців, мало б позитивний вплив на дальший розвиток економіки. Коментатори зазначують, що виглядає на те, що Сенат до кількох тижнів таки проголосує обниження податків є дуже добрі. Думають, що демократична більшість в Сенаті запропонує зменшити податки на 5.8 більйона долярів. Але ще не відомо, як поставиться до цієї справи Палата Репрезентантів. Думають, що президент Ніксон вжиє „вето" проти такого законопроєкту, якщо б він пройшов через обі Палати Конгресу.

Сенатська комісія закликає змінити політику відносно Куби

Вашингтон. — Сенатська комісія для закордонних справ у вівторок, 23-го квітня, проголосувала резолюцію, якою закликає Уряд перевірити існуючу політику щодо Куби. Резолюція, виготовлена республіканським сенатором Джекобом Джевітсом з Ню Йорку, конкретно закликає Уряд розглянути можливості закінчення торговельного ембарґо відносно Куби та відновлення дипломатичних зв'язків із Гаваною, які були перервані 14 років тому. У Сенатській комісії для закордонних справ 12 сенаторів голосували за резолюцією, а ніхто не голосував проти. Ця резолюція не зобов'язує президента Ніксона виконати ці бажання законодавців, навіть коли б вона була схвалена цілим Сенатом, а тільки має на меті вказати Білому Домові, що Конгрес вважає, що настав час поліпшити відносини з Кубою. Як відомо, справа зміни політики відносно Куби була порушена також на нарадах Організації Американських Держав, (О.А.Д.) які тепер проходять в Атланті, Джорджія. Міністри закордонних справ Арґентини та Перу пропонували, щоб О.А.Д. закінчила свій офіційний бойкот Куби, натомість представник Чіле твердив, що не можна вимагати жадних змін, бо комуністична Куба продовжує свою агресивну політику вмішування в внутрішні справи південно-американських країн і надалі є загрозою для миру й безпеки в Західній Півкулі. Державний Департамент також заявив, що ЗСА наразі не плянують жадних змін у своїй політиці відносно Куби. Таким чином, становище Білого Дому є протилежне до становища Сенатської комісії.

Президент Ніксон запропонував збільшення закордонної допомоги

Вашингтон. — У своєму спеціяльному посланні до Конгресу президент Ніксон запропонував підвищення у черговому фіскальному році закордонної фінансової допомоги до суми 5.18 більйонів долярів. Ця сума включає 900 міл. долярів, які є передбачені на допомогу державам Близького Сходу. Згідно з пляном президента Р. Ніксона, Єгипет мав би одержати 250 міл. долярів, Ізраїль — 350 міл., Йорданія — 207.5 міл., а 100 міл. дол. належало б до т. зв. фонду особливої потреби, конкретно їх одержала б Сирія, коли б дійшло до погодження між Сирією та Ізраїлем. У фіскальному році, що кінчиться 30 червня, висота закордонної допомоги була встановлена на 4.7 біл. долярів.

Проф. д-р Іван Головінський одержав „спадщинне відзначення"

Гаррісон, Ню Йорк. — Бібліотека для меншин ім. Джона Ф. Кеннеді офіційно повідомляє, що цьогорічну Спадщинну нагороду цієї Бібліотеки признано д-рові Іванові З. Головінському, професорові психології Ратгерського університету, за його „видатний вклад в ділянку виховання, як американця українського роду". Передача цієї нагороди проф. Головінському відбудеться церемоніяльно цієї суботи, 27-го квітня о год. 1-ій по полудні під час полудненку в Ню Рошел, Н.Й. Проф. Головінський одержить також присвячену йому скульптуру президента Джона Ф. Кеннеді, який — як відомо — був автором книжки „Нація емігрантів".

Проф. д-р Іван Головінський відомий читачам „Свободи" із його статтей та коментарів на виховні та загальні теми.

Київський ансамбль П. Вірського виступає в Мехіко

Київ. Газета „Культура і Життя" з 14-го квітня ц.р. інформує, що відомий Державний академічний ансамбль танцю УССР під художним керівництвом народного артиста СССР Павла Вірського перебуває тепер у мистецькому турне в столиці Мехіко. З пропаґандивною метою був зорганізований керівництвом Ансамблю безплатний концерт для дітей мехіканської столиці. 14 тисяч дітей заповнили найбільшу столичну залю „Аудіторо Націонал". Як повідомляє кореспондент цієї газети, концерт був надзвичайно успішним, а присутня молодь бурхливими оплесками супроводила кожний виступ. На концерті була присутня дружина президента Мехіко Марія Естер Суно де Еччеверрі, яка склала подяку артистам і керівникам за милу несподіванку, яку вони принесли глядачам.

У ПОРТУҐАЛІЇ ВІДБУВСЯ ВІЙСЬКОВИЙ ПЕРЕВОРОТ

Лісбона. — У четвер, 25 квітня рано радіовисильні подали вістку з портуґальської столиці, що в Портуґалії стався військовий переворот. Військові частини захопили радіостанцію в Лісбоні та важливіші об'єкти міста, вимагаючи усунення уряду та змін у портуґальській зовнішній політиці. Переворот почався ранком 25 квітня. Як відомо, вже в половині минулого місяця деякі військові частини хотіли перевести переворот, але урядовим військам вдалося тоді цю спробу перевороту здавити. Після невдалого перевороту, президент Америко Томаз усунув шефа портуґальських збройних сил ген. Франциска де Косту Гомеза та його заступника ген. Антонія де Спінолю. Обидва генерали пропонували, щоб портуґальський уряд рішився на ліквідацію портуґальських колоніяльних володінь в Африці, перетворивши Портуґалію у федерацію, до якої крім самої Портуґалії входили б звільнені колонії Гінея-Бісау, Ангола та Мозамбік. Пацифікацію портуґальських збройних сил мав перевести новий консервативний шеф штабу ген. Йоахім де Люз Кунґа.

СССР намагається зберегти добрі взаємини з Єгиптом

Каїро. — Не зважаючи на досить гострі противосовєтські заяви єгипетського президента Анвара ель-Садата упродовж останнього тижня, генеральний секретар ЦК КПСС Л. Брежнєв надіслав йому 24 квітня особистого листа, запевняючи про готовість СССР продовжувати заходи над закріпленням миру на Близькому Сході у співпраці з Єгиптом. Як інформують політичні кола, совєтський уряд не хоче допустити до цього, щоб між СССР та Єгиптом загострилися відносини і щоб у зв'язку з цим збільшилися в Єгипті впливи ЗСА та інших західніх держав. Лист Брежнєва є начеб то відповіддю на неформальну пропозицію Садата почати розмови про устійнення передумов дальшої совєтсько-єгипетської співпраці. Анвар Садат у своїх виступах ніколи не виявив наміру зривати добросусідські взаємини з СССР, але постійно наголошував, що такі добросусідські взаємовідносини не можуть бути використовувані Совєтським Союзом для впливу на єгипетську внутрішню і зовнішню політику.

Голда Меїр не надіється скорого миру на Близькому Сході

Тель Авів. — Виступаючи на телебаченні з нагоди Ізраїльського дня вшанування пам'яти полеглих, Голда Меїр, яка ще переходово виконує обов'язки ізраїльського прем'єр-міністра, заявила, що за її переконанням мир на Близькому Сході буде встановлений, але для цього потрібно більше часу і вона не надіється, що це станеться ще за її життя. Голда Меїр висловила впевненість у тому, що нове молодше покоління ізраїльських лідерів, яке тепер прийде до влади в державі, виявиться набагато успішніше й ефективніше. Весь Ізраїль вшановував своїх полеглих вояків в останніх чотирьох війнах з арабами.

Кіссінджер знову полетить на Близький Схід

Вашингтон. — Державний департамент повідомив, що державний секретар Генрі Кіссінджер цієї неділі, 28-го квітня, знову відлетить на Близький Схід, щоб продовжувати свої старання допомогти у встановленні миру в цій частині світу. Це будуть п'яті відвідини Кіссінджера в країнах Близького Сходу від жовтня минулого року, тобто від закінчення останньої війни між Ізраїлем і арабськими державами. Першою зупинкою в цій подорожі Кіссінджера буде Женева, Швайцарія, де він має відбути наради зі совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Опісля Кіссінджер відлетить до Каїру, правдоподібно по дорозі зупиняючися на короткий час в Альжирі. Відтак він подорожуватиме між Єрусалимом і Дамаском, старачися допомогти в справі розєднання ізраїльських і сирійських військ в Голянських висотах.

Підривну метушню комуністів на Заході називають „професією"

Як повідомляє західня, а також совєтська преса, в Західній Німеччині відбувається яскраво тепер ряд конференцій і з'їздів т. зв. „молодих соціялістів", які є фактично прибудівкою „Соціял-демократичної партії Західної Німеччини", керівником якої під теперішню пору є канцлер федерального уряду в Бонні Віллі Брандт. В повідомленні газети „Зідойче Цайтунг", як також в повідомленні совєтської пресової агенції ТАСС говориться, що ці з'їзди „молодих соціялістів" в провінції Гессен і в Мюнхені в Баварії засудили, мовляв, поведінку „бонських урядових чинників", які намагаються „придушити ініціятиву і вияв творчої думки членів комуністичної партії Західної Німеччини". В повідомленні ТАСС говориться, що „ставочи на оборону діяльности комуністичних організацій в Німеччині, делегати з'їздів підтримали змагання проти утисків і переслідування діяльности демократів по всій території ФРН". Більше того, в цьому ж повідомленні виразно сказано, що „треба покінчити з залякуванням прогресивних сил, які виконують свою професію та змагаються за демократію в усіх сферах життя".

ДОПОВІДЬ Д-РА АНАТОЛІЯ БЕДРІЯ В БАЛТИМОРІ

Балтимор, Мд. — Як інформує місцевий Відділ ООЧСУ, в неділю 28 квітня 1974 р. в год. 5:30 веч. в залі „Дому Української Молоді", при 2301 Істерн Ев. доповідатиме д-р Анатолій Бедрій на тему: „Українська визвольна концепція в творах сучасної нескореної України". Доповідь побудована на найновіших красних матеріялах. Управа запрошує Українське Громадянство Балтимору, Вашингтону і околиць, зокрема Студентство і Молодь.

Американський Червоний Хрест інтервеніював в справі Леоніда Плюща

Ню Йорк. — Українське Лікарське Товариство Північної Америки інформує, що у відповідь на лист голови цієї Головної Управи цього Т-ва д-ра Юрія Куппіра до Американського Національного Червоного Хреста в справі запроторення до психіятричного закладу українського математика-дисидента Леоніда Плюща, Американський Червоний Хрест інтервеніював перед стосованими совєтськими чинниками. У листі за підписом Роберта Д. Мартіна, керівника міжнародних зв'язків Американського Національного Червоного Хреста, стверджується:

„Ми симпатизуємо з незвичною ситуацією, у якій знайшовся д-р Плющ. Американський Червоний Хрест не може інтервенювати в справах політичної, чи ідеологічної натури; проте, ми хочемо вас поінформувати, що ми написали до Союзу Червоного Хреста і Товариств Червоного Півмісяця в СССР, щоб вони розвідали про стан здоров'я і медичну прогнозу д-ра Плюща. Якщо ми одержимо відповідь на цю нашу вимогу, ми відразу про це вас повідомимо".

Віолончеліст М. Ростропович одержав виїздну візу

Москва. — Совєтський уряд погодився дати дозвіл для відомого віолончеліста Мстислава Ростроповича на його виїзд на час двох років на Захід. Як відомо, вже від кількох часу совєтські чинники стосували репресії супроти Ростроповича, унеможливлюючи йому публічні виступи в СССР. Пого м, він зято було також із списка виконавців на московському мистецькому фестивалі, що має початися 5 травня, хоч початково він був поданий у цих списках. Переслідування Ростроповича почалося з того часу, як він заприязнився з письменником А. Солженіциним. М. Ростропович плянує виїхати разом з дружиною Галиною Вишневською, яка є оперовою співачкою, до Парижу, а відтак з окремих виступами до окремих країн західньої Европи і Америки.

М. Шамота „критикує" А. Солженіцина

Київ. — У своєму виступі на Республіканській нараді молодих літераторів, що відбулася в першій половині квітня, літературознавець Микола Шамота, відомий як один з речників офіційної партійної політики на форумі Спілки письменників України, говорив „Про гуманізм соціялістичного реалізму". При цій нагоді він мав, як видно, за обов'язок сказати „дещо" й на тему депортованого з СССР письменника-лавреата А. Солженіцина. На тему Солженіцина Шамота говорив в загальному контексті „клясової ідеологічної боротьби", бо, мовляв, тільки у цій формі можливе „співіснування нашої з капіталістичним світом". Звертаючись до молодих літераторів-початківців, Шамота мав за завдання остерегти їх перед погубним впливом писань Солженіцина і йому подібних авторів, які „не зрозуміли суті ідеологічної боротьби" між двома системами.

„Про те, якої гостроти набуває нині ідеологічна боротьба, як радикально виявляються в ній клясові інтереси і позиції, якою мірою до неї причетна література, зайвий раз свідчить так звана „справа Солженіцина". У своїх писаннях про нашу країну, наш спосіб життя, нашу ідеї Солженіцин по суті повторює зади антикомуністичної, антирадянської пропаганди, підбирає геть все з того, що змогли породити ненависть і убозтво контрреволюційної еміграції, викриває себе як свідомий і платний агент цих реакційних сил. І однак буржуазна пропаганда малює його „гуманістом", „великим гуманістом", „гуманістом ХХ стол.". Починалося з того, нібито Солженіцин постає проти „порушення норм законности і гуманности" в нашому державному і суспільному житті. Але скоро виявилося, що протизаконним і протигуманним він вважає все те, чим радянська влада захищалася від своїх ворогів, — від солженіцинних у білогвардійській формі, у куркульській кожусі, з власовською мітокою „РОА", чим кайновим тавром зрадника і запроданця, нарешті від солженіцинних із злобним пером наклепника і розтлителя. Солженіцин молиться на Захід. Чуковська, Некрасов і, може, ще хтось — на Солженіцина. У клясовій боротьбі, як у всякій боротьбі, бувають свої перебіжчики і свої злидні, говорив М. Шамота, як пише „Літературна Україна з 19 квітня ц. р.

Відкрили школу комуністичного виховання

Дакка. — Як повідомляє совєтська пресова агенція ТАСС, в Дакка, столиці новопосталої держави Бенглядеш, „відбулася важлива подія". Там в одному з центральних районів столиці відкрилася школа комуністичного виховання, якій присвоєно ім'я В. І. Леніна. Член ЦК Компартії Бенглядеш, говориться в повідомленні ТАСС, Матіур Рахман, повідомив кореспондента ТАСС та інших кореспондентів закордонної преси, що за рішенням партійного керівництва комуністи республіки „підвищуватимуть у цій школі свої теоретичні знання, глибше вивчатимуть основи марксизму-ленінізму, питання соціялістичної економіки, історію міжнародного комуністичного і робітничого руху", та що „члени компартії і прогресивна громадськість країни з великим інтересом зустріли відкриття школи".

Повідомлення ТАСС підтверджує, раніше наше повідомлення про те, що Москва безпощадно інфільтрує всі галузі життя молодої держави.

Пишуть про „святі місця в Росії"

Київ. — Газета „Культура і життя" з 21-го квітня вміщує допис директора Закарпатського обласного будинку народної творчости Василя Поляка, який пише про „святі місця Росії", маючи на увазі місто, де народився В. Ленін і місця, де він на терені Росії проживав. У своєму низькопоклонстві перед усім російським, В. Поляк пише, що він не може „без хвилювання, особливого душевного трепету" згадувати про „поїздку на березі довоньої Волги" і про відвідини Ульяновська, де народився В. Ульянов-Ленін. Свій допис він закінчує словами: „Є в Росії місця, які не пройдеш без хвилювання, які святими народ називає. Ці прості, але щирі рядки висловлюють почуття кожної трудящої людини до „надволзького міста-святині".

ЄВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Капітуляція Заходу

Після довгих зусиль, маневрування, обіцянок і погроз, Москві пощастило зареєструвати остаточно незвичайно важливу політичну виграну на европейській арені. Західні держави, учасники т. зв. Европейської конференції для справ безпеки і співробітництва, у другій фазі нарад в Женеві погодилися прийняти совєтську вимогу щодо стабільности політичних кордонів в Европі, тобто акцентувати політичний статус кво в Европі. Як відомо ця вимога Москви була чи не найважливішою, коли йдеться про совєтську мотивацію ініціювати того роду конференцію і ведення дуже інтенсивних дипломатичних заходів з метою добитися успішного завершення цієї загальноевропейської конференції, в якій приймають участь також ЗСА і Канада.

Не приходиться багато писати про те, чому Москві так дуже залежало на формальному схваленні постанови про фінальність і непорушність всіх цих кордонів европейських держав, які утримувалися у висліді Другої світової війни. В першій мірі, йдеться тут про повну легалізацію совєтських імперіялістичних територіяльних загарбань в Европі, у висліді яких совєтська державна територія збільшилася коштом західніх земель України, трьох балтійських республік, чималого шматка фінляндської території, західніх земель Білорусії і частини Східньої Прусії з Кенігсберґом, перезваним на Калінінград. Крім цього, йдеться також про своєрідну буферну зону, на яку склалися т. зв. соціялістичні країни Східньої Европи: Польща, Румунія, Угорщина, Болгарія, Чехо - Словаччина, Східня Німеччина. Західні кордони цього обширу, що найшовся під повною контролею і зверхністю Москви, є нічим іншим, як фактичними західніми кордонами совєтсько - російської імперії, яка таким чином пересунулася на лінію Штеттин - Одру - Нісса, аж по Трієстр, тобто досягнула середини европейського континенту.

Упродовж понад чвертьсторіччя західні держави протиставляться претенсіям Москви леґалізувати її загарбницьку політику, але, як тепер видно, воля Заходу до спротиву Москві остаточно захиталася і сьогодні ми є свідками політичної капітуляції Заходу перед Москвою. Не даром, отже, в газеті „Правда" з 23 квітня пишеться, що в Женеві зроблено „важливий новий крок". Сьогодні можна вже сказати, що Европейська конференція для справ безпеки закінчиться за таким пляном, як його визначено вже давніше в Москві. Політичної виграної Москви західні держави не зрівноважать навіть і в цьому випадку, коли їм якимсь чудом вдасться добитися погодження Москви на західню пропозицію щодо „вільного обміну людьми та ідеями", бо навіть ів цьому випадку ця резолюція буде сформульована за совєтською редакцією.

Багатомовні події

В останніх днях світ довідався про дві події, які можуть мати вітальне значення для дальшого розвитку в міжнародній політиці. Першою з них було повідомлення з Москви, що учасники женевської конференції для справ Европейської безпеки і співробітництва погодилися прийняти пропозицію про остаточність і непорушність теперішніх державних кордонів в Европі, про що мова в іншому коментарі: „Капітуляція Заходу". Захід дійсно в цьому випадку скапітулював перед совєтськими вимогами, але при можливих змінах в совєтській імперії по лінії пропозицій і передбачувань таких російських дисидентів, як Солженіцин і Захаров, така капітуляція в українському аспекті могла б мати подібне значення, як їх мала ославлена Лінія Курсона, яка відіграла свою ролю навіть у визначуванні теперішніх західніх кордонів поневоленої комуно-московським режимом України.

Друга багатомовна вістка відноситься до поступового наладнування відносин між З'єднаними Державами Америки та арабськими країнами, що виявилося також у повідомленні про заплянована американську допомогу Єгиптові для прочищення Суезького каналу. Вже раніше було повідомлення про зміну політики Єгипту та деяких інших арабських країн відносно Совєтського Союзу та його монопольного забезпечування тих країн постачанням зброї із виразним не тільки бажанням, але і практичними спробами впливати на внутрішні відносини тих країн.

Ці тенденції змін в політиці на Близькому Сході таки справді можуть мати вітальне значення і вплив на дальший розвиток теперішньої міжнародної політики. Відомо бо, що власне цей близькосхідній обшир вважається за „пуп землі" не тільки з уваги на його нафтові багатства, але й на стратегічне положення.

Обидві події цілком певно стануть тепер осередком уваги міжнародних політиків і стратегів.

Юридична комісія обмежить слідство відносно „імпічменту"

Вашингтон. — Адвокати Юридичної комісії Палати Репрезентантів, яка розглядає можливості формального обвинувачення президента Ніксона, повідомили, що запропонують, щоб Комісія обмежила засяг свого слідства до тільки найбільш серйозних „можливих проступків" Президента. Якщо Юридична комісія погодиться на цю пропозицію своїх адвокатів, на що існують всі вигляди, то під розглядом цієї Комісії правдоподібно залишиться тільки справа здогадної причетности Президента до старань затаїти Вотерґейтську аферу, справа його податків, а також Комісія далі розглядатиме діяльність т. зв. „пльомберів", таємної слідчої групи Білого Дому, та кілька інших справ. Первісно Юридична Комісія плянувала розглядати аж 56 здогадних „провин" президента Ніксона. Рішення обмежити засяг слідства адвокати Комісії пояснюють тим, що в багатьох випадках не було жадних доказів щодо безпосередньої причетности Президента, а інші „проступки" не підпадають під категорію тих, за які Конституція ЗСА передбачає „імпічмент" президента країни. Демократичні та республіканські члени обох Палат Конґресу висловили свою підтримку для цієї пропозиції адвокатів Юридичної комісії, заявляючи, що таке обмеження засягів слідства приспішить цілу справу, яка вже й так тягнеться надто довго.

М. Сосновський

А. САХАРОВ І А. СОЛЖЕНІЦИН

(1)

Повний текст становища академіка Андрея Сахарова до „Листа вождям Совєтського Союзу" Александра Солженіцина, переданий до загального відома „Хронікою поточних подій" В. Н. Чалідзе („Новое Русское Слово", з 23 квітня, 1973 р.) уможливлює краще з'ясувати погляди А. Сахарова на окремі питання підсовєтської дійсности, а в першій мірі на такі чи інші ідеї і пропозиції А. Солженіцина. На основі цих двох текстів можна бачити два досить різні ідейні напрямки серед російських дисидентів, речниками яких є, в одному випадку, А. Сахаров, а в другому — А. Солженіцин. Немає ніякого сумніву, що коли йдеться про симпатії неросійських націй в СССР, то ці симпатії є по боці А. Сахарова, програма якого є під кожним оглядом сприємливіша, раціональніша і не має такого виключно велико-російського наголосу, як її має програма А. Солженіцина.

У своєму „становищі" до поглядів і пропозицій А. Солженіцина, А. Сахаров ставиться критично, заявляючи, що він і тому рішився виступити публічно зі своєю заявою, бо в нього „є непогодження з деякими суттєвими концепціями листа Солженіцина". Критичне становище до поглядів Солженіцина, однак, в ніякій мірі не применшує позитивної оцінки Сахаровим А. Солженіцина як світової слави письменника і як людини, яка мала відвагу розкрити у своїх творах „страждання людей і злочини режиму" в СССР. А. Сахаров цілком згоджується з Солженіциним, коли йдеться про оцінку голосно рекламованих „досягнень" в СССР. „Як і Солженіцин, — пише А. Сахаров, — я вважаю незначними ці досягнення, що ними так любить чванитися наша пропаганда, у порівнянні з наслідками перенапруження, розчарування, упадку людського духа, з втратами у взаємовідносинах людей, у їхніх душах".

Недолі не можна обмежувати тільки до російського народу

Майже на самому початку свого „становища" А. Сахаров висловлює „неспокій і почування незадоволення" з тенденції Солженіцина „вивигати страждання і жертви іменно російського народу". На думку Сахарова, все це в однаковій мірі „заторкнуло і російських і неросійських громадян совєтської держави. А такі акції, як насильні депортації — ґеноцид, як боротьба з національними визвольними рухами, здавлювання національної культури — все це навіть в основному привілей іменно неросіян". А. Сахаров підкреслює, що на його думку, „при розгляді питань такого маштабу, що їх піднято в листі Солженіцина, про це все ніяк не можна забувати".

Програма А. Солженіцина

А. Сахаров ділить програму Солженіцина на „неґативну" і „позитивну". До „неґативної" частини програми він зараховує міркування на тему війни з Китаєм, забруднення природи, викликане індустріялізацією і урбанізацією, і на тему впливу Заходу, зокрема, коли йдеться про поширення в СССР марксистської ідеології. На думку Сахарова, ідеї Солженіцина тільки в окремих випадках правильні, в більшості випадків, однак, помилкові. В першій мірі, А. Сахаров оспорює погляд, мовляв, совєтська дійсність є продуктом специфічної ідеології. В СССР, твердить він, пануючим є ідеологічний індиферентизм, „використовування ідеології як догідної фасади". Як для Сталіна, так і для сучасного совєтського керівництва вирішальним мотивом була і продовжує бути боротьба за закріплення влади і в ім'я цього совєтське керівництво готове використовувати будь-яку ідеологію. Втриматися при владі — це єдиний критерій для кремлівських верховодів і цим пояснюється їхній праґматизм та „гнучкість у зміюванні лозунгів".

А. Сахаров негативно оцінює осуджування Солженіциним „західніх ідей" і західньої „антирелігійности" та протиставлення Заходові „здорової російської лінії розвитку". В оцінці Сахарова, неправильним є ділити ідеї на „західні" і на „російські", бо ідеї можуть буди тільки або правильні, або помилкові. Не існує також якась окрема типово „російська лінія розвитку". Помилковими є погляди Солженіцина про питання поступу у світі, а також пов'язання поступу з катастрофальним погіршуванням в окремих країнах побутових умов з уваги на забруднювання повітря, води тощо. А. Сахаров вважає, що Солженіцин неправильно підходить до цієї проблеми, яка не може бути розв'язана в пляні, що його він накреслив у своєму „Листі вождям Совєтського Союзу". Коли б піти по лінії пропозицій Солженіцина, — пише А. Сахаров, — тоді людство дійсно найшлося б у критичній ситуації, зрезиґнувавши з наукових досліджень, технологічних досягнень і т. п.

Не представляє для Сахарова загрози комуністичний Китай у тому смислі, як про це писав А. Солженіцин. В першій мірі, не існують реальні передумови для збройного конфлікту СССР-Китай на сучасному етапі, а постійне наголошування з совєтського боку китайської небезпеки має на меті оправдати мілітаристську і антидемократичну політику совєтського режиму. „Перенаголошення китайської загрози — погана прислуга справі демократизації і демілітаризації країни, які для неї у такій мірі конечні, як і для всього світу". Китайсько-совєтський конфлікт — це „геополітична боротьба за гегемонію" між Москвою і Пекіном, але не можна забувати про те, що китайські комуністичні керівники не менші праґматики від совєтських.

(Продовження буде)

П. Ф.

ОСТРАХ, ЗАЛЯКУВАННЯ, ПАНІЧНІ НАСТРОЇ

(З політичної діяльности Західньої Німеччини)

Мюнхен. — коаліційний уряд двох партій — соціялдемократів і лібералів під проводом Віллі Брандта опинився в немалих труднощах — політичних і господарських. Кожний знає, що пляни партій, проголошені в виборах, щоб приєднати собі прихильність громадян, доводиться зміняти або відкладати, бо часто виникають інші пекучі потреби і завдання.

Уряд Брандта - Шелля хотів спинити дорожнечі, зокрема на харчові продукти, загальмувати інфляцію, що обезцінює вартість грошей. Цей уряд міг похвалитися успіхом в забезпеченні мільйонів робітників працею: тут до арабо - ізраїльської війни в жовтні 1973 р. майже не було безробітних. У політиці міжнародній соціялістично - ліберальний уряд обернувся тільки „лицем на Схід": нав'язав дипломатичні зв'язки не тільки з сателітами Москви — так званими народними демократіями, але визнав і створену на німецькому ґрунті комуністичну диктатуру в так званій Німецькій демократичній республіці навколо Берліну. Брандт і Шель літали в Москву, Варшаву, Будапешт, бували в Празі, в Софії та в Букарешті, щоб показати свою охоту до „нормалізації взаємин між Бонном і комуністичними країнами. Західня Німеччина мала у себе „високого гостя" — Л. Брежнєва, і переговори Бонну з Східнім Берліном завершилися формальним визнанням комуністичного уряду в Східній Німеччині. Це дало можливість вступу „двох Німеччин" до Організації Об'єднаних Націй.

Арабо - ізраїльська війна припинила на деякий час доплив нафти в країни Західньої Европи (за вийнятком Франції та Бельгії). В Західній Німеччині уряд обмежив швидкість руху автомобілів. Недостача енергії примусила деякі промислові підприємства зменшити продукцію. Поширилося безробіття, хоча, порівняно з іншими країнами, в розмірах незначних: коло 500 тисяч. Підприємства почали відсилати в їхні країни робітників — турків, югославців, еспанців, греків.

Міністр фінансів Шмідт не сподівався, що араби скоро припинять бойкот Західньої Німеччини, і попереджав своїх громадян, щоб готувалися до найгіршого. А тим часом ціни росли: протягом року — на 7 відсотків. Громадяни Західньої Німеччини, що дали свої гроші в каси ощадности, побачили, що проценти не вирівнюють упадку вартости грошей. Звісно, в сусідніх державах — Англії і Франції інфляція куди більша ніж у Західній Німеччині, і сусіди завидують німцям. Але від того, що у мене із сотні овець вовк схопив тільки одну, а у моїх сусідів десяток, потерпілому меншу шкоду не легшає; він має острах, що вовк знову навідається в його кошару.

Цю ситуацію використала опозиція до уряду Брандта - Шееля. Християнські демократи твердять, що соціоліберальний уряд не вміє загальмувати інфляцію і дорожнечу. Опозиція засуджує „Східню політику" уряду, бо нормалізація не оправдала надій Бонну на полегкість для людности Східньої Німеччини. Теж і Москва й Варшава не випускають на волю німців, що хочуть переселитися в Західню Німеччину. Кордон між „двома Німеччинами" уряд у Східньому Берліні забезпечив вишколеними псами, мінами і зброєю, що автоматично стріляє на кожного, що хоче вибратися на Захід із країни, де панує партійна диктатура.

Щоб перешкодити відвідинам Східньої Німеччини громадянами Федеративної республіки, Східній Берлін примушує їх міняти гроші в „демократичній республіці" за дуже низьким курсом. Тому незаможні мешканці федеративної республіки мусять відмовлятися від подорожі в совєтську зону Німеччини, де живуть їхні рідні. Ці й подібні причіпки комуністичнии урядів, особливо ж убивства німців, що пробують тікати із Східньої Німеччини на Захід, викликають серед людности Західньої Німеччини обурення і протести. Опозиція твердить, що уступки Москві та її сателітам, які дав уряд Брандта-Шееля, не дали федеративній республіці бажаних вигід. Комуністи Східньої Німеччини порушують права Західнього Берліну, гарантовані договорами 4 держав: Америки, Франції, Англії та СССР. Москва хоче мати з федеративної республіки кредит і технічну допомогу, але, на заміну, платить ласкавими словами Брежнєва... Острах, що пошириться в Західній Німеччині інфляція, дорожнеча, безробіття; невдоволення мінімальними уступками Москви та її сателітів потреба федеративної республіки, пересердя з приводу кривавих подій на кордоні між двома Німеччинами використовує опозиція в пресі і в промовах: вона лякає громадян Західньої Німеччини, що далі буде ще гірше.

Противниками уряду Брандта-Шееля, мимохіть, допомогла Організація Соціялістичної Молоді, що формально визнає програму Соціялдемократичної партії, але фактично намагається змінити напрям політики німецької соціялдемократії. Віллі Брандт був за диктатури Гітлера еміґрантом у Норвегії та Швеції і придивився до „скандинавського соціялізму", котрий ставиться критично до всяких теорій, а на практиці провадить реформи на користь незаможної частини суспільства, котра своїм мозком (знанням) і фізичною працею творить багатства нації. Це той знеславлений Москвою „реформіз" і „ревізіонізм", що відкидає диктатуру і спирається на демократичну організацію суспільства. Тимто в Швеції і в Норвегії соціялдемократичні партії вже віддавна стоять на чолі урядів цих країн, бо за них голосують громадяни у виборах до парляменту.

За скандинавським прикладом німецька соціялдемократія прийняла нову програму р. 1959 на з'їзді в Годесберґу. Партія проголосила себе заступницею інтересів як робітників, так і інших груп суспільства Німеччини, готових запровадити реформи в державі. Соціялдемократія вважає соціялізм за свій ідеал, але йде до нього повільно, шляхом реформ, як учив визначний „ревізіоніст марксизму" Едвард Бернштайн.

В рядах німецької Соція-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Лариса М. Л. Онишкевич

ОДНА ІЗ ОДИНИЦЬ

Недавно ми мали змогу читати слова одного французького журналіста, який почув в Києві такі слова від молодого українця: „...Тільки українська еміграція може нам допомогти. Гроші нам непотрібні. Тут йдеться про розповсюджування української культури. Нічого іншого ми не вимагаємо". Та хоча ми всі про це також говоримо — мало-хто це справді виконує. Та такі одиниці існують, а між ними є відома нашій громаді д-р Анна-Галя Горбач з Німеччини.

Минулого місяця вийшла її вже одинадцята книжка перекладів з української літератури: Wilde Steppe — Abenteuer. Kosakengeschichten. Ця збірка для молоді, зі зацікавлюючими, гарними ілюстраціями, включає оповідання про козаків Марка Вовчка, Пантелеймона Куліша, Олеся Бердника, Василя Шевчука і Володимира Малика. Крім короткої статтейки про козаків, є ще також біля дві сторінки словничка. Це видання фірми „Фішер Ферляг" є тиражем 10 тисяч.

Крім цієї збірки, в А.-Г. Горбач ще 5 виданих перекладів для молоді: „Лісові казки" (О. Іваненко), „Цупке життя" (В. Кархута), „За сестрою" і „На уходах" А. Чайковського та „За чарівною квіткою" О. Бердника. Інші її друковані переклади, це дві антології українських оповідань („Синій листопад" і „Криниця для Спраглих"), „Тіні забутих предків" (М. Коцюбинського), збірка оповідань М. Коцюбинського, та „Кам'яна душа" (Г. Хоткевича). Ці всі книжки видані відомим німецькими видавництвами. Крім цього, Анна-Галя Горбач вміщує окремі переклади з української літератури по різних німецьких журналах: напр. літературно-мистецький журнал „ЦЕТ", друкував її переклади творів Воробйова, Голобородька і Калинця. На одній із більших радіостанцій, інколи, передають переклади українських новель.

Та ці успіхи не приходили легко. Хоча д-р Горбач, як знавець української літератури і спеціяліст німецької, є першоякісним перекладачем, справа не тільки в мистецтві перекладу. Анна-Галя Горбач, доктор німецької літератури, вибрала за свою мету поширення української літератури в світі.

Хоча її переклади дуже успішні — даний твір треба також „продати" німецькому видавцеві, себто його потрібно зацікавити українською літературою і переконати, що книжка буде цікава німецькому читачеві. Такі розмови з видавцями не завжди успішні, тому то в пані Горбач ще й досі очікують на видання вже давніше готові переклади „Дикого меду" Первомайського, збірка дитячих оповідань українських клясиків, романи Гуцала та Шевчука, оповідання Винниченка, Хвильового та збірка українських закарпатських казок.

А вся ця колосальна праця — це твір тільки однієї людини, одиниці, яка не звертає уваги на різні перешкоди, тільки муравлино працює на своїм вибранім шляху, який приносить велику користь для українців, для української літератури. Годі назвати іншу особу, що порівняно так багато сама вчинила на полі перекладів української літератури! А крім літературної праці у д-р Анни - Галя Горбач ще багато інших зайнять та зацікавлень, у неї ще обов'язки дружини й матері. Її чоловік, д-р Олекса Горбач, — відомий славіст, який має за собою багато праць, також виключно із української ділянки. Троє дітей, яким тепер від 16-23 роки, гідно виявляють зацікавлення в українськім культурнім житті. Ми мали змогу зазнайомитись з ними на сторінках молодечої преси нап. в „Юнаку"), як і загальної. Найстарша дочка, Катруся, авторка однієї збірки поезій українською мовою — це талановита поетка, яка також уже роками перекладає українських поетів чи наукові твори про українську літературу, на німецьку мову.

І хоча наша преса рідко відзначує саме такі події (як поява перекладів з української літератури), які треба рахувати за успіхи даних одиниць, як і української спільноти, — така муравлина, творча праця невтомно продовжується у рідкісному домі панства Горбачів. Це дім, родини одиниць, що робить діло за сотки нас.

Мирон Орищук,
Асистент Манітобського університету

ВІННІПЕЗЬКИЙ ЦЕНТР УКРАЇНОЗНАВСТВА Й СЛАВІСТИКИ

З ПРИВОДУ 25-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ СЛОВ'ЯНОЗНАВСТВА МАНІТОБСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ 1949-1974 РР.

4

Не можна сказати, що колектування рідкісних унікатів для Славістичної бібліотеки припинилося. Навпаки, де тільки є нагода захопити щонебудь вартісного для бібліотеки, там зараз д-р Рудницький починає старання, щоб унікат або дістати в дарі або купити. Для прикладу, можна згадати таке: Після своєї поїздки до Бразилії в 1973 р., проф. Рудницький придбав один цінний рукопис, ніким недрукований ще й ніким не опрацьовуваний. Цей рукопис то „Історія України в віршах", писана П. Карманським в Парані, в Бразилії. І цей рукопис є в нього до диспозиції студентів і дослідників.

Загально кажучи, в Славістичній колекції знайшлися приватні бібліотеки, які стали безцінним джерелом, з якого студенти можуть черпати відомості для своїх праць. В колекції Славістичного Департаменту є приватна бібліотека — М. А. Крова з Оттави, є теж українська бібліотека професора Никифора з Ню Йорку, що стала базою нової колекції. Багато книжок прибувало до бібліотеки шляхом подарунку від українських інституцій і приватних осіб: Комітету Українців Канади, Осередку Культури й Науки, Української Вільної Академії Наук (УВАН), Українського Народного Дому, Видавництв: „Тризуб", „Новий Шлях", „Америка" в Філядельфії, Івана Тиктора, й інших. Польські книжки подарували для Департаменту Канадійсько-Польський Конгрес і Польське Товариство Жінок, а цілу бібліотеку російських книжок придбано із приватної колекції Додокінів у Вінніпезі.

Славістичний Відділ під цю пору нараховує понад 16 тисяч томів на 14-ти слов'янських мовах. Бібліотека дістає даром або й шляхом передплати, коло 53 різних часописів і приблизно закуповує або й одержує 184 періодичних видань.

Дорогою книжкового обміну Канади з СССР прибувають до бібліотеки з Москви й Києва книжки й публікації, з яких важливіші для Славістичних студій задержується в колекції, а решту віддається до головної бібліотеки університету.

Як проводиться праця в Департаменті, можна бачити це із таких зіставлень курсів.

На 1959-60 академічний рік було всього-навсього тільки 18 курсів, з чого 3 курси відведено для української мови, 3 курси — для польської мови, 4 курси для церковно-слов'янської мови, а 8 курсів — для російської мови.

Коли ж в році 1967-68 визнано вповні українську мову нарівні з французькою, німецькою, російською й іншими мовами, тоді щойно поширено програму української мови в Департаменті. 13)

Зі звіту Президента Манітобського університету за 1967-68 рік:

Для відтяження, курс історії СССР і курс географії Східньої й Центральної Европи перенесено до відповідних Департаментів, деякі курси в нумерації здеґрадовано, деякі вивишено, деякі додано, як нові, а то й цілковито пропущено.

Змінювалася програма курсів двічі. Раз в 1969-70 р., коли то всіх курсів нараховувано 24, а другий раз в 1973-74 р., коли число курсів зросло до 39.

З цього числа, 13 курсів є тепер для української мови, 11 курсів — для російської мови, 8 курсів для маґістерії в слов'янознавстві, 4 курси для церковно-слов'янської мови, і 4 курси для польської мови.

Із запроєктованих і нововведених курсів варто деякі згадати, а саме: У 1969 введено курс 229 — Огляд української літератури, курс 336 — Українська література XX сторіччя та курс 337 — Українська література XIX сторіччя. Цей курс в 1971 р. піднесено до числа 348, а в 1972 р. надано йому число 350, яким він залишився до сьогоднішнього часу.

У році 1971-му введено курс 344 — Українська література початків XX століття. Його 1972 р. перенесено до числа 238, курс 347 — Українська цивілізація та курс 445 — Бароко в українській літературі.

Курс 445 — Барокко в українській літературі — введено завдяки проф. Семенові Погорілому, який 1972/73 зібрав том рідкісних матеріялів і праць про українське барокко і про Григорія Сковороду.

У 1972 р. введено курс 234 — Історія української літератури, курс 339 — Історія й порівняльна граматика російської і української мов, курс 345 — Сучасна українська література та курс 444 — Українська драма.

Як бачимо з того зведення, в останніх часах започатковано для студентів української мови 10 нових курсів. Отже є в чому спеціялізуватися.

Маґістерські студії в Славістиці втішаються повним, здоровим ростом і життям. Манітобський університет погодився на відкриття цієї програми в 1957-му р., і в комунікаті оголошувалося, що „ціллю програми має бути підготова до ступнів маґістра гуманістичних наук студентів для навчання і дослідів у ділянці російської й інших слов'янських мов, літератур, фольклору, ономатологій і культур взагалі. Програма також має заспокоїти потреби кандидатів, що шукають кар'єри на державній службі, в журналістиці, а також спеціялізації в ліп-

(Закінчення на стор. 3-ій)

13) Зі звіту Президента Манітобського університету за 1967-68 рік: Full recognition of the Ukrainian language as University entrance requirement on par with French, German, Russian and other languages was a significant step forward in the development of the curriculum of the Department. Preliminary talks with the Departments of Geography and History were held in regards of establishing a Ph.D. Programme in Soviet and Eastern Europe Area Studies.

Виклад про М. Драй-Хмару в Манітобському університеті

Вінніпеґ. (С.Д.) На закінчення циклю гостинних викладів, що ними відзначено цього року 25-річчя Департаменту Славістики Манітобського університету, відбувся 4 квітня 1974 р. виклад пані Оксани Ашер з Бруклину, Ню Йорк, про її батька Михайла Драй-Хмару, видатного поета — неокласика й ученого. Гостя подала (в англійській мові) життєпис Драй-Хмари, а опісля (в українській) аналізу тематики його поезій.

Після доповіді відбулася жива дискусія, якою проводив голова зібрання проф. Яр. Рудницький. З приводу доповіді д-ра О. Ашер висловилися: о. проф. Ол. Кравченко, проф. Г. Д. Вібе, бібліотекарка пані Д. Черевик, Тамара Кубрак, Кароліна Гайдай, Ольга Войценко, Мирон Орищук, Яр. Пінчук, і інші. Від імені Департаменту й присутніх дякував гості проф. Вібе.

З нагоди свого перебування в Вінніпезі д-р Ашер відвідала Колеґію св. Андрея на кампусі Манітобського університету, де її приймав принципал проф. Лука Томащук, оглянула бібліотеку й цілий кампус Манітобського університету, а в товаристві проф. Яр Розумного Осередок Української Культури й Освіти в Вінніпезі. Департамент Славістики прийняв до друку більшу працю д-ра Ашер про М. Драй-Хмару у французькій мові. Вона має вийти з кінцем 1974 р. в серії „Рідинґс ін Славік Літератюр" як чергове її число.

Виховання в УССР

В неділю 31-го березня ц. р., Заходами 65-го Відділу Союзу Українок Америки в Ню Бронсвік, влаштовано доповідь на тему: „Виховання в УССР, як засіб денаціоналізації", яку виголосив Професор Ратґерського університету д-р І. Головінський. Шановний доповідач, використуючи офіційні незаперечні джерела, подав зібраним багато дечого нового про драконські заходи совєтсько-імперського уряду який, згідно з постановою 24-го з'їзду ЦК компартії, вводить з 1-го січня 1974 р. дещо відмінніші й рішучіші заходи русифікації в Україні. Ці „Заходи" в СССР назвали „законом про підготовку активних будівничих комуністичного суспільства, вихованих на ідеях марксизму-ленінізму". Основна ціль цього виховання вливати на душу дитини малощо не від дня її народження, і насичувати її „комуністичним світосприйманням". Особливу увагу звернено на дошкільне виховання, яким охоплюється дітей вже від третього року життя. Зріст дитячих заведень збільшено: якщо в 1941 році було їх в Україні округло 3000, то в 1960 вже 5000, а в 1974 аж 15.000. Виховниками, чи виховницями дошкілля є переважно люди московської національности.

По доповіді було поставлено доповідачеві багато запитів, на які прелеґент дав вичерпні відповіді. Дискусії були настільки речеві і хвилюючі, що забрали два рази більше часу, як сама доповідь. В кожного дискутанта відчувались нотки обурення та занепокоєння; читались виїмки з листів з України; стверджувалось, що в столиці України лише 11 процент київської дітвори вчаться ще в Українських початкових школах. Все решта, як середні фахові так і високі учбові заклади мають російську мову викладову. Наводились (дискутантами) факти, що батьки в Києві, які записували своїх дітей до початкових шкіл з українською мовою навчання, зразу ж відчували на собі пресію урядових та поліційних чинників.

Приявні щиро дякували прелеґентові та Управі Відділу за так актуальну доповідь.

По офіційній частині союзянки продавали писанки, кераміку та гостили всіх бажаючих кавою з солодким.

Я. І. Гас.

Український Літературно Мистецький Клюб Ню Йорк 149-2

З Літературно — Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в приміщенні цього ж Клюбу, з рамени Літературно-Мистецького Клюбу і Спілки Українських Журналістів Америки у п'ятницю 26 квітня ц. р. о год. 7.30 вечора, відбудеться вечір присвячений рухові спротиву в Україні. Доповідатимуть д-р Мирослав Прокоп на тему „Анатомія українського дисидентського руху" і мґр Осип Зінкевич „Українські дисиденти про націоналізм". (приклад Дмитра Шумука). Програмою вечора проводитиме д-р Михайло Сосновський.

Цікава виставка Руслана Логуша

Торонто. (В.Л.) З-поміж молодих українських талантів, що визрівають на Канадській землі, одним з цікавіших і надійніших є, безумовно, 24-літній маляр і графік Руслан Логуш з Монтреалю. Після участи у групових виставках в Торонті (Молоді сучасники), в Парижі (Міжнародній сальон „Ль'Ар Лібр"), в Монтреалі (сальон Квебецьких графіків, галерія „Веґікюль, виставка етнічного мистецтва) і ін., наш молодий мистець, який закінчив свої мистецькі студії в університеті сер Джордж Віллямс у Монтреалі в 1972 році, встиг уже успішно експонувати свої твори також на трьох своїх одноосібних виставках: в Оттаві, заходами місцевого відділу Союзу Українок, в Міннеаполісі, в галерії Міжнародного Інституту і в Торонті в галерії Інституту св. Володимира в перших тижнях березня ц. р.

Після виставок появилися в пресі прихильні згадки про виставлені картини Руслана Логуша, з яких вже тепер можемо мати певний образ його досягнень. Так, наприклад, після виставки в сальоні „ЛьАр Лібр" рецензент журналу „ЛьАр Лібр" у своїх лякнонічних характеристиках найкращих експонатів відмітив Руслана Логуша словами: „Увагу притягав елеґантний шовкодрук Логуша". Після цієї самої виставки Катерина Штуль у своєму репортажі в Паризькому „Українському Слові" писала: Його виставлений шовкодрук („Соняшник") вдаряє нас прецизністю виконання, гармонією красок та сильним композиційним змістом". Мистець-маляр В. Гаврилюк після виставки в Монтреалі написав у своїй рецензії в „Гомоні України": „З молодої ґенерації мистців Руслан Логуш довів переконливо своїми талановитими і майже віртуозними шовкодруками, скільки несподіванок може відкрити мистець... Техніку шовкодруку він справді володів майстерно..." О. Волох після виставки Р. Логуша в Оттаві відмітив у Вінніпезькому „Українському Голосі" естетичний смак молодого мистця, що виявляється в композиції та доборі кольорів та підкреслив „різноманітність задумів, красу змісту і висоту техніки передачі тих задумів технікою шовкодруку".

Однозгідно з наведеними уривками рецензій також автор цих рядків бачить у Русланові Логушеві талановитого молодого мистця з тонким відчуттям естетики рисунку, і кольору та композиції, сміливого та оригінального у творчій візії і з великою наполегливістю та прецизністю у творчій праці. Успішно випробовуючи себе у традиційних і модерних техніках малюнку та графіки, він досягнув майстерности в особливо складній і вимогливій техніці шовкодруку. Досконало опанована техніка шовкодруку дає теж молодому мистцеві широкі можливості в експериментуванні та винахідливості, чого вислідом є вже його винахід т. зв. циркулярного шовкодруку. Відмітити треба оригінальність і помисловість Логуша як у тематиці так і в оформленні вибраної теми. Навіть такі традиційні українські сюжети як, Гуцулка з люлькою" чи „Козак" Логуша вміє розвязати наскрізь оригінально і, можна сказати, унікально, так що обі ці картини є одночасно немов би диптихом на тему „Фавна і фльора", Кмітливий глядач стоїть перед обома цими картинами, мов ошоломлений фанастичністю цих обох композицій, які треба побачити, щоб схопити їх рафінований мистецький дуалізм.

Але даймо Русланові самому сказати дещо про своє творчея". Ось його слова:

„Закінчивши студії образотворчого мистецтва, мене, наче парашутиста, викинено очікуючи — можу пропасти, заплутавшись у модернізмі, де всі навипередки намагаються здивувати свій світ. Дехто хоче швидко заблиснути коштом дешевого ефекту, й йому це вдається. Коньюнктура, мода вбивають велике число талановитих мистців на самому початку їхньої творчости. Шлях до мистецтва дуже важкий, жорстокий але й чарівний.

В мене в серці українська стихія в додатку, хоч я народився в Канаді й України ніколи не бачив. Вона безмежно багата: народне мистецтво — чудові українські вишивки, писанки, українські казки... Все це глибока криниця, з якої можу черпати теми для своєї творчости ціле життя. Але треба йти далі, продовжувати в новій формі те, що створив народ, щоб воно відповідало сучасній людині.

Мене тягне простір, бо ж живу в епосі космічних польотів, і мій парашут іноді підноситься знову вгору, в небеса. Там сонце — джерело життя. Соняшна система стає центром моєї уваги. Від цього походить назва квітів „сонце.віти" (соняшник), яких нараховують понад 60 родів, а з них в Україні 17. Соняшник найбільш популярний та улюблений. І так він з'являється стилізований у моїх картинах у різних варіянтах.

У всесвіті стільки фантастичних кольорів, там кружляє безліч всяких космічних каменів, мільярди метеоритних частинок, що різними кольорами виблискують і мерехтять; все це перетинають мільйони спіральних і прямих ліній, які перехрещуються в різних напрямках; ультрафіолетні промені, протуберанці сонця, космічні спалахи — разом з цього творяться ґеометричні орнаменти. Мої картини з космічною тематикою в деякій мірі передають мою уяву про це. Думаю, що народний орнамент постав теж внаслідок цих космічних впливів. Бо як пояснити, що взори вишивок, килимів, кераміки якоюсь дивною ниткою пов'язані з народами дуже віддаленими в просторах. Наприклад, килими, вишивки та кераміка Перу чи Мехіко, американських індіян чи австралійських аборіґенів, наче взяті з того самого джерела, стільки в них подібностей. Хто в кого запозичив, чи „може вони постали підсвідомо під впливом космосу? Мене це дуже інтриґує і я мрію цю ділянку прослідити."

Руслан Логуш ставить свої перші кроки на шляху мистецтва свідомо, певно і вагомо.

ОСТРАХ, ЗАЛЯКУВАННЯ, ПАНІЧНІ НАСТРОЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

лістичної Молоді, серед провідників, які часто вийшли зі заможніх, „капіталістичних" родин, стала модною критика політики уряду Брандта і соціялдемократії. Ці недосвідчені теоретики кричать про „клясову боротьбу", граються словами „пролетаріят", „диктатур а капіталу". Називають у промовах своїх соціял-демократичну партію „охоронцями капіталізму" і кличуть соціялдемократів до співпраці з комуністами. Провідники Соціялдемократії деякий час дивилися спокійно на це „шумування молоді", котра декламувала про „інтереси пролетаріяту", не знавши робітничого життя: так казав недавно голова професійних спілок Баварії Роте.

Але „теоретизування" провідників Соціялістичної Молоді, їх публічні виступи проти вождів партії і проти політики уряду Брандт створили в значній частині суспільства Німеччини, що група Молоді („ЮЗОС") може впливати на політику соціялдемократії. До остраху за господарську будучність і до залякування громадян пресою й промовами опозиції, мовляв, катастрофа неминуча, прийшла також паніка: мовляв „ЮЗОС" затівають державний переворот, а затим прийдуть совєтські танки із Східньої Німеччини...

Вибори до крайових парляментів у Шлезвіґу-Гольштайні, в Гамбурзі, в Любеку принесли великі втрати для соціялдемократів, і частину вини за цю поразку приписують виступам „ЮЗОС". Мусів голова соціялдемократії канцлер уряду Брандта видати проголошення 10 пунктів. Він заявив, що кожен, хто хоче творити єдиний фронт з ворогами демократії — комуністами, не може бути членом Соціялдемократичної Партії. Очевидно, ухильники від партійної лінії будуть виключені з партії. В травні мають відбутися вибори до сойму в Нижній Саксонії. На виборчу пропаганду поїхав туди теж Брандт. У листопаді 1974 р. будуть вибори до Крайового Сойму в Баварії. Ці вибори покажуть, чи „товариш напрям" помагає соціялдемократам і ліберадам, чи ні. Опозиційні християнські демократи вже тепер пророкують свою перемогу в виборах до парляменту Федеративної Республіки, які відбудуться в р. 1976.

Чи острах, залякування і паніка до того часу затихне, чи пошириться? Це трудно нині вгадати.

ВІННІПЕЗЬКИЙ ЦЕНТР...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

ґвістиці й ономастиці, та в других професіях. 14)

Як центри слов'янського культурного надбання серед культурного життя в Канаді, „Вінніпеґ і Манітоба це прекрасні місця для праці в слов'янознавстві, а спеціяльно серед українців, поляків і других етнічних груп слов'янського походження." 15) І на це Славістичний Департамент має усілякі дані, щоб студії такі підтримати й відповідно розвинути.

Введенням маґістерських студій виявлено важливість Департаменту Славістики, як філософічного факультету.

За винятком тих, що брали слов'янські дисципліни для своїх неслов'янських маґістерій і докторатів, від 1960-го року по січень 1974-го року, Департамент Славістики видав 22 маґістерські апробати на ступінь маґістра Славістики.

Між маґістрантами й маґістрами Славістики знаходимо такі імена: Б. Климаш — квітень 1960, П.Ф. Классен — жовтень 1960, М. Боробій — (незакінчено), Вол. Жила — жовтень 1961, Г.Д. Вібе — серпень 1962, А. Ф. Сойонки — серпень 1963, І. Тарнавецька — березень 1964, В. Сліпченко — березень 1966, Р.М. Карпяк — січень 1967, Л. Либ — травень 1967, Любов Дімерман — травень 1968, С.П. Ґаллік — травень 1969, Ю.Н. Дуравець — квітень 1969, Андр. Журавський — жовтень 1969, Г. Ремпел — березень 1970, Омел. Каліцінський — жовтень 1970, Л. Соснович — квітень 1972, І.С. Мухін — серпень 1972, І.А. Мельник — жовтень 1972, А. Копеляник — грудень 1972, Н. Брик — січень 1973, Тамара Салцберґ — березень 1973, Лав. Янчинський — січень 1974.

В 1973/74 академічному році, на курсах маґістерських знаходиться 8 студентів, які працюють над своїми маґістерськими темами.

14) University of Manitoba Calendar 1965-66, p. 468: "The aim of the Slavic Graduate Studies Program is to train M. A. candidates for teaching and research in the field of Russian and other Slavic languages, literatures, folklore, onomatology and culture in general. The program also serves the needs of candidates who seek careers in government service, journalism, specialization in linguistics and onomastics, and other professions."

15) Там же, ст. 468: "As centres of Slavic cultural life in Canada, Winnipeg and Manitoba offer excellent opportunities for Slavistic field work, especially amongst Ukrainians, Poles and other ethnic groups of Slavic background."

(Кінець)

Композиторський вечір Ігоря Соневицького

6-го квітня 1974 відбувся авторський вечір композитора Ігора Соневицького заходами Українського Музичного Інституту Америки та Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку.

Президент УМІ проф. Мелянія Байлова, перша учителька фортепіяну І. Соневицького в „Слові про Композитора" розказала епізод, як Василь Барвінський, слухаючи імпровізації молодого хлопця, намовляв його взятись до студій композиції. Вона накреслила композиторську творчість і багатогранність музичної діяльности І. Соневицького теплими словами признання і пошани.

В першій частині програми учні кляси проф. М. Байлової: Марта Мачай, Михайло Левко, Олесь Кузишин і Ірена Тромса виконали фортепіянові „Мініятури", скомпоновані І. Соневицьким. Усі вони, свідомі свого завдання, були солідно підготовані і заграли з музичним зрозумінням. Олесь Кузишин виконав талановито, з м'яким ударом, фортепіяновий концерт Г-дур (2 частина). При акомпаньяменті на другому фортепіяні проф. Байлової, досвідченого музичного педагога.

Друга частина концерту складалася з пісень, які виконали наші відомі співаки-артисти: сопрано Марта Кокольська - Мусійчук і бас В. Тисовський. М. Кокольська відспівала пісні до слів Франка, О. Луцького, Д. Загули, М. Йогансена і Антонича, свіжо, дзвінким голосом, з притаманною їй інтелігентною інтерпретацією та відчуттям різнородних настроїв.

В. Тисовський виконав пісні до слів Е. Маланюка і В. Симоненка щиро і безпосередньо з багатим виразом його глибокого, теплого звучного баса. Співакам акомпаньював на фортепіяні сам композитор, висуваючи на перший плян солістів й ілюструючи різнородний зміст поезій.

Музична творчість І. Соневицького йде по новаторській лінії класичних традицій з ладовими ознаками української народної пісенности. Він вийшов зі сфери нашої культурної духовости, з якою він тісно пов'язаний. Його музика — українська у всіх своїх елементах. Справжньою несподіванкою для публіки були пісні композитора пройняті яскравими емоціями, широким мелодійним диханням і схопленням музикою специфічних особливостей поезії. Бадьорість, героїчна патетика, урочистість, вдумлива лірика, палка схвильованість — безконечна різнородність настроїв набирає життя в творчому процесі композитора, який поєднує свіжу винахідливість мелодії і гармонії з поліфонічним розвитком музичної тканини. Ігор Соневицький збагатив нашу музично-вокальну літературу справді вартісними мистецькими творами.

Його фортепіянові „Мініятури" загально знані. Цей зі смаком складений педагогічний матеріял часто виконують учні УМІ.

Фортепіяновий концерт Г-дур (2 частина), написаний також з педагогічною метою для більш заавансованих учнів. Знаючи фактуру фортепіяну, І. Соневицький сміло оперує тематичним матеріялом. З епічного настрою розвивається схвильоване піднесення, яке виявляється в оживлених акордах. І в цьому творі також відчуваємо вплив народнопісенних джерел і зв'язаної з тим задумливої імпровізації.

Це був дуже цікавий вечір. Ми познайомилися з частиною музичної творчости І. Соневицького. Знаючи його мистецьке горіння і щиру увагу нашої спільноти до нього, музичні кола і ширша публіка сподіються вндовзі почути наступний авторський вечір цього культурного композитора.

Дарія Гординська Каранович

Нові видання Українського Історичного Товариства

(ПСУІТ) У серії УІТ Історичні Студії, появилися слідуючі праці українських вчених:

Олександер Оглоблин: Проблема схеми історії України 19-20 століття, Мюнхен-Ню Йорк, 1973 (ч. 10, ціна 1.50 дол.)

Теодор Мацьків: Україна в звітах англійського посла з Москви (1705 - 1710) Мюнхен-Ню Йорк, 1973 (ч. 11, ціна 1.50 дол.)

Любомир Винар: Питання походження полковника Максима Кривоноса, 1973 (ч. 11, ціна 1.50 дол.)

Михайло Ждан: Романовичі і Німецький Хрестоносний Орден, 1974 (ч. 14, ціна 1.50 дол.)

У зв'язку з 10-и літтям історичного журналу появився історичний нарис Любомира Винара: Десятиліття „Українського Історика", 1963-1973 (Ню Йорк, 1974, ціна 2.50 дол.) Видання включає окремий додаток покажчик змісту „Українського Історика" за десять років (1963-1973) опрацьований Мартою Воляник. Крім того окремими відбитками появилися слідуючі статті

Олександер Оглоблин: „Два портрети діячів Мазепинської Доби", 1973 (ціна 1.00 дол.)

Борис Мартос: Перші кроки Центральної Ради (1973, ціна 1.00 дол.),

Олександер Оглоблин: Проблема українських зв'язків Т. Шевченка (1974, ціна 1.00 дол.)

Для замовлень проситься додати 30 центів на пересилку. Замовляти згадані публікації можна в Адміністрації „Українського Історика":

"The Ukrainian Historian"
P.O. Box 312
Kent, Ohio 44240

Внески та пожертви для УВАН у ЗСА в 1973 р.

Подаємо третій список жертводавців, що склали пожертви для Академії в 1973 році:

По 10.00: проф. Олександер Архімович, Павло Бабяк, Сергій Бабулевич, Степан Бартко, Андрій Білополе, д-р Петро Віланюк, Роман Білинський, Євдокія Блавацька, Галина Бодарева, Олександра Бондаренко, Володимир Бойко, Олександра Бражнік, Теодосія Брикович, А. Бук, Ярослав Букачевський, Олекса Булавицький, Федір Бульбенко, Лев Биковський, д-р Любомир Билов, д-р Микола Вацик, Константин Варварів, Іван Великий, Іван Винник, проф. Василь Витвицький, Михайло Гайда, Анатоль Гак, Микола Галів, Іван Галущенко, Катерина Гаращенко, Іван Гаращук, Орест Гладкий, Марія Головінська, Іван Гончаренко, проф. Дам'ян Горняткевич, о. І. Городецький, Іван Григорчук, Михайло Гринішак, Докія Гумена, Василь Ґарбер, Петро Ґула, проф. Іван Ґолембійовський, Грант М. Давсон, Микола Демко, М. Домашевський, Зосим Дончук, Павло Дубрівний, М. Дорошенко, Валентина Дзюбинська, Іван Дзівак, Володимир Дзюба, Сергій Євсевський, Марія Єфремов, Стефанія Жуковська, Маріяна Задояна, д-р Микола Зайцев, Ярослав Зубаль, о. Павло Івахів, Федір Калуста, М. Кащук, Людмила Кей, Катерина Кедровська, Ігор Коцур, Йосип Коніш, Федір Коршенюк, С. Костик, М. Костирко, Федір Коваленко, Микола Криворук, Василь Кулик, Петро Кулик, Степан Кулик, д-р Микола Кушніренко, Остап Кузик, м-ро Григорій Китастий, Сергій Лазовський, М. М. Леванісів, Іван Личик, Мартіненко, Петро Матула, м-ро Петро Мегик, Аделя Мірошниченко, проф. Марк Менжега, д-р Петро Масюк, Володимир Мосора, А. Мудрий, д-р Володимир Михайлів, Теодор Мирошніченко, д-р А.О.Наклович, ЛеоНазаревич, Іван Назаркевич, Панас Нестеренко, Митрофан Нешта, Дмитро Николенко, проф. Лев Окіншевич, Остап Олесницький, Володимир Олійник, Алекс Омельський, д-р Йосип Оришкевич, проф. Іван Паливода, Іван Панчак, Леонід Папара, Василь Пасічник, Іван Павленко, Микола Перчулин, проф. Юрій і Ольга Перхорович, Михайло Пежанський, Нестор Піньковський, проф. Нікіта Подруцький, проф. Семен П-лий, Леонід Полтава, д-р Тетяна Приходько, д-р Роман Рейнарович, Марта Рудик, Василь Садівник, Василь і Анна Самофал, Юрій Самусенко, о. Василь Середович, Валентін Сімянцев, Іван Сіноватий, Микола Скиба, Анатолій Смогоржевський, д-М. Ростислав Сочинський, Д.М. Євген Стецьків, проф. Тимофій Сосновий, Осип Стефанишин, проф. Микола Стефаненко, Осип Стеткевич, А.Супрунович, Параска Татарко, Надія Теребус-Кмета, о. Іван Ткачук, д-р Роман Топольницький, Український Робітничий Союз Відділ 28, Український Робітничий Союз, Трентон, УКК Відділ Камден, Іван Ульянець, О. Федорика, о. Леонід Форостівський, Микола Франщуженко, о. М. Харина, Леонід і Тамара Худовські, Лаврентій Цимбал, Семен Чалишев, М. Хархоліс, Філіп Чуй, Іван Чипак, Джозефина Чиж, В. Черевко, Ганна Шерей, О. Шевченко, Петро Шинкар, Ігор Шевченко, Теодор Юревич, проф. Павло Шулешко Є. Яремко, Віктор Яворський.

Дол. 9.00 — З. Воробець.

Дол. 8.00 — Д.М. Орест М. Павлюк.

По 5.00. Гелена Бабуляк, Юліян Бачинський, А. Берегулька, Роман Будзяк, Дмитро Гарасимяк, А. Гончаренко, Ольга Дядинюк, П. Івченко, Марія Ківацька, Олександер Когут, Оксана Коленнікченкко, Богдан Козак, Ніна Михалевич, Ґреґорій Мисишин, Гліб Науменко, Мирослава Осідач, Омелян Омесінський, Василь Палідвор, Павло Паньків, Д. М. Юліян Павлишин, Віктор Приходько, Анна Самосій, Станлій Стельмах, М. Чайковський. Крім того склали пожертви багато осіб на суму нижче $5.00. Борис Дніпровий, Арт-Продакшен, Торонто, склав пожертву $20.00 і подарував платівки „Вінок мелодій" з записом голосу Лесі Українки, для продажу на користь Академії.

Управа Української Вільної Академії Наук у ЗСА і Управа Фундації висловлюють сердечну подяку всім жертводавцям, що своїми внесками та пожертвами допомогли Академії в 1973 році провадити наукову та видавничу діяльність і працю Бібліотеки і Музею-Архіву ім. Д. Антоновича. Сподіваємось, що українське суспільство і в 1974 році складе жертви та внески для Академії, особливо на порозі 25-річчя УВАН у ЗСА.

Управа УВАН у ЗСА і Управа Фундації її

Олена з Лепких Ремеза

(Посмертна згадка)

29 вересня 1973 р. відійшла у вічність, після довгої та важкої недуги в столиці Канади, Оттаві, сл. п. Олена з Лепких Ремеза на 88-му році свого трудолюбивого життя. Родичі сл. п. Олени, о. Сильвестер та Домна з Глібовицьких — Лепкі, мали п'ятеро дітей. Найстарший Богдан, відомий письменник, поет Галицького Поділля, професор Ягайлонського Університету. Микола, гімназійний професор в Станиславові, Ольга, дружина о. кан. Івана Ліщинського в Бориславі, Олена, замужня за Іваном Ремезою, вищим урядовцем Податкового Уряду, та наймолодший Лев, відомий стрілецький письменник, редактор та композитор стрілецьких пісень.

Сл. п. О. Ремеза народилася 27 липня 1888 р. в Поручині, недалеко Бережан. Саме в цьому чарівному кутку Бережанської землі, а згодом в Жукові над Золотою Липою, пройшли її дитячі та юні роки. Після одруження з Іваном Ремезою поселилась вона в Тернополі та замешкала на Гаєвій вулиці. За нашої державности Іван Ремеза був призначений начальником Повітового Податкового Уряду в Тернополі. Олена Ремеза відзначалася незвичайно милою і при цьому дуже скромною вдачею. Її привітний усміх та шовково-м'який тембр голосу чарував всіх, хто її знав. Вона часто оповідала про свою родину, зокремаж про свого найстаршого брата Богдана, якого дуже любила та поважала.

В 1929 р. приїхав Богдан Лепкий з відчитом до Тернополя. Тоді замешкав він у своєї сестри.Це була остання зустріч брата зі сестрою. Щасливе, спокійне життя панства Лепких перервала Друга світова війна. В 1941 р. помер її чоловік Іван Ремеза, а в 1944 р. вона залишила Тернопіль і подалась на скитальщину. Від 1949 р. проживала у своєї дочки Богданни, на Лонґ Айланд, а від 1963 аж до смерти у свого сина інж. Сильвестра в Оттаві. На похорон приїхали члени родини о. Богдан Смик з Ютики, а з Торонта п. Наталія з Тарнавських Головата, п-во Михайло і Ярослава Шафранюки, сусіди та приятелі з давнього Тернополя п-во Лучкові та інж. Василь Вацик, який попрощав Ремезову над могилою від Тернопільців.

Не судилося сл. п. Олені Ремезовій спочити поруч могили свого чоловіка в Тернополі, так як і не судилось її братові Богданові спочити на рідній землі. Для нас Тернопільців залишиться назавжди в пам'яті її благородна постать жінки-матері, яка спокійно, з покорою приймала всі терпіння та удари долі. Нехай канадська, привітня земля, яка прийняла її на вічний спочинок, буде легкою.

Б. Остапюк

Пластова Станиця в Денвері спалила гіпотеку

Досі, наші денверці тільки вичитували в українській пресі про те, що в тій чи іншій українській громаді святочно спалили зобов'язання сплачування затягненого на якусь набуту нерухомість довгу.

Цим разом святочний банкет з такої самої нагоди відбувся в Денвері, а влаштувала його Пластова Станиця, яка хоч не є першою з українських громадських установ, що постали в Денвері то кромі цього, як то кажуть, „не пасе задніх" і ось недавно сплатила довг затягнений на закуп для себе дому і тепер стала його дійсним власником. Хоч набута домівка не є найкращою, але вона служить потребам не тільки Пластової Станиці, а також потребам громадським.

Ініціятиву тих пластових діячів в Денвері, які сміливо і рішучо взялись за діло закупу для Пластової Станиці дому, треба тільки вітати. Готівки не було навіть на завдаток. Довгими роками управам Пластової Станиці доводилось наполегливо переводити збірки на сплачування рат. Пластуни щорічно ходили з колядою, а Пласприят уряджував „приходові" імпрези і т. п.

Не раз було дуже тяжко. Відповідальні особи не мало наклопотались тим, щоб роздобути відповідну суму грошей і на час заплатити рату. Доводилось місяцями перетягати речинець і ціле щастя, що довг був затягнений в своїй установі — в „Провидінні" чинники якого виказали стільки зрозуміння відносно такої ситуації станиці. На протязі понад 15 літ таких турбот було не мало, однак, при добрій волі і допомозі громади всі труднощі поборено. Радість з цього приводу була велика.

Бенкет який відбувся 23 березня ц. р. відкрив станичний пл. сен. інж, Богдан Федущак коротким словом започаткувавши молитвою, яку відмовили спільно всі приявні. Після вечері голова Господарчої Ради при станиці — д-р Сергій Кротюк, накреслив пройдений шлях набуття пластового дому в Денвері.

З присмністю хочемо відмітити те, що панство д-р Сергій і Марія Кротюки, хоч дітей не мають, своїм вкладом труду і жертвенністю для закупу пластового дому могли б послужити примірним взірцем для батьків багатьох пластунів.

Після того говорив бувший станичний і довголітній скарбник Пластової Станиці пл. сен. мгр. Любомир Колтунюк, про працю і відданість якого для Пласту можна було б сказати багато похвал.

При цій нагоді згадаємо, що мгр. Л. Колтунюк є автором взірцево писаного періодично (через декілька років) кутика в „Свободі" п. н. „Денверський калейдоскоп". Яка шкода, що під тиском дивних вимог деяких громадян він занехав цей добре і взірцево писаний кутик.

Після того був запрошений до слова бувший станичний з найдовшим на терені Денверу пластовим виховним стажем пл. сен. магістер фармацевтики Маріян Маренін. Відтак коротко промовляв бувший станичний пл. сен. мгр. Іван Костюк, який через три роки був станичним і вложив чимало труду і праці для добра Пласту.

Господар бенкету — інж. Богдан Федущак також попросив до слова приявних бувших голов Пластприяту — пп. Мих. Медвецького і Корнеля Крупського. Від місцевого Відділу УККА промовляв його діючий голова мгр. Іван Стебельський, а з гостей говорив д-р Марко Рущицький, який завжди морально і матеріяльно піддержує Пласт.

Станичний інж. Богдан Федущак не поминув згадати великих заслуг в набутті пластового дому і тих пластових діячів, які не взяли участи в бенкеті. Як прим. мгр. Ростислав і Лідія Кузьмичі, інж. Мирослав Кальба та Іван Івахів. Всі присутні щиро оплескували згадуваних, бо всі знають як багато цінного труду вложили вони як в матеріяльну так і в виховну працю для Пласту.

Серед промов висловлено заохочуючу гадку, а саме, що позбувшись довгу управа Пластової Станиці зможе зосередити свою енергію для посиленого виховання пластунів, що і є основною метою Пласту.

Хочеться вірити в те, що теперішній станичний інж. Богдан Федущак доложить зусиль щоб реалізувати такий замір.

Вкінці, для розваги присутні нагородили його оплесками. Цілий банкет пройшов в дружній атмосфері.

К. Крупський

Перед весняним сезоном на Оселі СУМА

Після величавого посвячення і відкриття модерної світлиці пізньою осінню 1973 р. на Оселі в Елленвіл, прийшла зимова „відлига", яка покривалом білого снігу дала відпочинок лісам і полянам Оселі. Але час від часу зимовий спокій Оселі переривало Юнацтво СУМА, яке прибувало на прогульки та Апелі, з нагоди святкування Крут чи Січневих Роковин.

Сьогодні, „Сумівка" (як її залюбки вже звикли називати), це одна з найбільших посілостей Спілки Української Молоді. Головна Управа СУМА, як господар Оселі, вже в ранніх місяцях весни поробила всі заходи, щоби Оселя була пригожа і спрawна прийняти в цьому сезоні юнацтво, батьків, та українське громадянство до своїх посілостей.

Цього року на голову Заряду Оселі попрошено, а на засіданні Головної Управи СУМА затверджено, відомого суспільно-громадського і сумівського діяча — Володимира Костика, який попередньо був головою Комітету Будови Світлиці і за його старанням будова світлиці стала дійсністю.

До складу Заряду Оселі ввійшли визначні громадські та сумівські діячі, ентузясти Оселі, а саме: В. Костик — голова, М. Голубець — і В. Познахівський — заступники голови, Е. Королюк — секретар, В. Лавро — організаційний, Ю. Мачула — скарбник, та члени заряду: М. Пенжола, В. Харук, Т. Воляник, П. Русинко, О. Дашко, І. Макар, В. Андрух, М. Тулис, Л. Мигаль, і М. Корнага.

На своєму першому засіданні, Заряд Оселі розглянув всі можливості розбудови Оселі, та вже пороблено всі заходи відносно цього. Із більш важливих праць, це направа і чищення ріки і озера, будова тами, насадження деревцями деяких просторів Оселі (деревця дарує стейтовий уряд лісництва), перебудова деяких будинків і таборових приміщень, викінчення і удогіднення Спортової площі, та докінчення будови в нутрі та зовні нової світлиці.

Все це потребуватиме багато рук і годин праці, але Заряд Оселі вірить, що членство, юнацтво і батьки Спілки Української Молоді, як завжди так і тепер, своїми силами і пожертвами допоможуть виконати заплановану працю.

Якраз тепер минає двадцять років, як Оселя біля Елленвіл стала власністю СУМА. І в цей її Ювілейний 1974 -й рік відбудеться цілий ряд імпрез, для молоді і старших, а саме: Злет Юнацтва, Спортова Олімпіяда, Зустріч Українців Америки і Канади, Виховні Табори, Спортова Школа, Ювілейний Здвиг СУМА, і відзначення 20-ліття Оселі.

Рівнож під час так званих „вікендів", Заряд Оселі плянує відбувати (у великій залі світлиці) культурні вечорі з мистецькими програмами і забави, при звуках доброї оркестри.

Треба побажати енергійному голові Заряду і Зарядові Оселі багато успіхів в праці, а всій сумівській громаді і патріотичному громадянству їх підтримати. Найкраща підтримка для них — це наша участь на всіх імпрезах СУМА, що відбуватимуться на „Сумівці" біля Елленвіл.

Г. Ц-ій.

Відбудуться наради Головного Комітетуу Підгаєчан

Вже пройшло 4 роки з того часу, як у лютому 1970 р. на І-ій Конференції Підгаєчан у Клівленді обрано Головний Підготовчий Комітет З'їзду Підгаєчан.

Земляцький з'їзд відбувся в Торонто 29-30 травня 1971 р. З'їзд вислухав звітів членів Головного Підготовчого Комітету та обрав Головний Комітет Підгаєчан і Редакційну Колегію для видання Збірника — Історії Підгаєцької Землі.

Праця Головного Комітету Підгаєчан від самого початку була скерована, головним чином, на організування земляцьких Осередків (Комітетів) і придбання фондів на Збірник. В порозумінні з Головним Комітетом працювала Редакційна Колегія, яку протягом 3-х років очолював проф. д-р Петро Гой, а тепер очолює проф. д-р Тарас Гунчак. Редколегія опрацювала схему Збірника і упорядкувала частково надісланий до друку матеріял (описи місцевостей, подій, біографії і т. п.), який готовий вже до друку.

Залишилося ще небагато праці, щоб завершити намічене і розпочате 4 роки тому діло — видання Збірника на якого кожний земляк нетерпеливо чекає. Щоб побороти остаточні, мінімальні труднощі і тимсамим приспішити друк книги, Головний Комітет Підгаєчан, в порозумінні з Редакційною Колегією, скликає на 27 квітня 1974 р., 2-га год. після полудня, в приміщенні Українського Культурного Центру при 83-85 Крісті вул. в Торонто, Канада — пленарне засідання (наради). На порядку нарад будуть короткі звіти членів Головного Комітету (голови, екз. директора, фін. референта, голови контр. комісії і голови редколегії). Буде обговорення звітів і тих питань, які залишилися для розв'язки, щоб приспішити і завершити виконання обов'язків, які надав членам Головного Комітету І-ий Загальний земляцький З'їзд у Торонто в 1971 році.

Запрошується взяти участь у нарадах всіх вельмишановних земляків, прізвища яких є зазначені на фірмовому листку Головного Комітету.

Рівночасно, Окружний Комітет Підгаєчан у Торонто від себе, зокрема ,запрошує всіх учасників нарад на земляцьке спільне Свячене, яке відбудеться в неділю 28 квітня 1974 р. з відповідною Святочно-земляцькою програмою. З огляду на важливість нарад і рішення, які будуть схвалені на цих нарадах, всі хто є запрошений, зобов'язаний взяти участь у нарадах.

Омелян Макогін
(реф. інформації і преси)

Для розшуків убивців у Сан Франсіско створено спеціяльний поліцийний відділ

Сан Франсіско. — Для розшуків за вбивцями 12-ох білих мешканців Сан Франсіско тут був створений спеціяльний поліційний відділ, який складається із 30-ох негретянських дедективів. Ці дедективи мають за завдання збирати всі можливі інформації, які допомогли б у переловленню вбивця, або вбивців, яких прозвано „зебрами". Спеціяльний поліційний відділ складається тільки з негрів, бо посадник Джозеф Алійото вважає, що вони будуть більш ефективними в розшуках за вбивцями, які також правдоподібно є неграми. Як відомо, від листопада минулого року на вулицях Сан Франсіско ці вбивці застрелили 12 білих, а крім того 6 поранили. Після останнього вбивства, яке сталося 16-го квітня, посадник Алійото наказав поліційним чинникам зупиняти та обшукувати всіх мужчин, які могли б бути цими вбивцями. Проти цих обшуків запротестували деякі негретянські організації та Американська Унія Громадянських Прав, твердячи, що ці розшуки є „расистські" та повинні бути припинені.

ТАРЗАН, Ч. 7107. Остерігаючий постріл

В'їжджаючи в заповідник для звірів, Тарзан завважує вершника, який дуже спішиться, везучи тіло вбитої антелопи...

Тарзане, чи ти вб'єш його?

Ні, Іто. Це тільки остерігаючий постріл!